

Den pædagogiske ramme:

1. Børnesyn

Vi arbejder ud fra forudsætningen om at alle børn er forskellige, med individuelle baggrunde og behov. Vi differentierer i vores tilgang til det enkelte barn for at give dem rum i fælleskabet og give dem mulighed for at udfolde deres institutionsliv.

I vores dagligdag forsøger vi at gribe børnene hvor de er, og arbejde ud fra børnenes spor, hvor vi tager udgangspunkt børnenes egne interesser i lege og temaer. Børnenes egen motivation styrker glæden i hverdagen. Vi er meget bevidste om vores egen positionering som voksne, om vi går foran, ved siden af, eller bagved.

Vi vægter børnenes følelsesliv højt. Vi tager os tid til at vise børnene at vi kan rumme deres følelser, og hjælper dem med at kommunikere klart i følelsesmæssige situationer.

2. Dannelse og børneperspektiv

Dannelse indebærer for os at indgå i en ligeværdig sammenhæng, hvor forskelligheder respekteres. Christiania er et intimt lokalsamfund, hvor alle kender alle, og det har en politisk og aktivistisk historik. Vi forsøger at holde børnehuset neutralt ift. hvad der generelt foregår på Christiania.

Vi har en respekt for børnenes livssituation og den af livsviden de allerede kan have, f.eks. ift. sygdom og andre livsvilkår. Forskellige perspektiver på tilværelsen er grundlaget for et kritisk, meddeltagende liv.

Vi er nysgerrige på børnenes liv, og tager deres følelser og tanker alvorligt – både de glade og de sørgelige ting. Børnene skal gerne opleve at det er værd at fortælle om deres egne oplevelser. Børnenes forskellige baggrunde bliver en selvfølgelighed i børnegruppen, så der ikke er mystik indblandet med forskellighed. Eksempelvis kan en syg forælder blive inddraget i en del af hverdagen i institutionen, så at andre børn får mulighed for at stille spørgsmål om sygdom.

Vi støtter op om børnene, når de møder svære situationer og er åbne over for deres forskellige opfattelser. Vi drager omsorg for børn, der møder sorg. Vi opfordrer børnene til at de skal have åbenhed og rummelighed over for hinanden.

3. Leg og læring

Vi voksne er tager os tid til at være med i børnenes lege. Når vi er det, kan vi nemt rammesætte og guide. Vi har oplevelsen af at børnene ofte leger deres hverdagssituationer, hvilket også giver et indblik i deres liv. Vi er opmærksomme på de små legekulturer der opstår i hverdagen og giver rum til deres udfoldelse. Legen øver børnene i regler og rammer, om det er med eller uden voksendedtagelse. Det er også her børnene øver dele af deres sociale relationer og -kompetencer.

Leg kan have mange udtryk. Det behøver ikke at omhandle trolde og drager, men kan også foregå i pottesituationer eller omhandle hverdagssituationer som f.eks. "at gå på arbejde." Vi vægter legen med hverdagsoplevelser ligeså højt som det mystiske eller magiske. Når der opstår fordybende lege forsøger vi at skærme det, hvis det er det der er brug for.

Vi bruger den voksenstyrede leg for at udfordre eller styrke børnegruppens relationer. Dette gør vi ofte på baggrund af de observationer vi har gjort os som meddeltagere. Vi er meget bevidste om, hvordan vi positionerer os ift. til forskellige lege.

Udover legene, vægter vi læring i hverdagssituationerne, f.eks. når vi tager tøj på, når vi sidder ved frokostbordet, og når vi læser bøger højt. Vi vægter selvhjulpenhed i gentagelser af små udviklende hverdagsaktiviteter. I alle ting giver vi os tid, så børnene også kan prøve selv.

Vi har et øje for det individuelle barn, sprogligt, motorisk og kognitiv og retter vores læring efter det. Vi arbejder ud fra den nærmeste udviklings' zone. Herunder anerkender vi børnenes følelser og giver hjælp til følelsesregulering.

Vi forsøger at guide børnene i deres kommunikation, øver køkultur, og at tage mod en kollektiv besked. Køkulturen bliver helt oplagt øvet, når vi f.eks. skal vaske hænder. De kollektive beskeder bliver givet til samling eller ved frokostbordet.

Vi har også gentagne voksenstyrede aktiviteter, der afhænger af årets gang. Det kan f.eks. være æblerov, bærplukning, børneyoga, mytologisk tema, rytmik osv.. Vi forsøger at tilpasse os børnegruppens interesser og sæsonerne. Det vigtige er, at vi er fælles om det, så børnene føler at de er en del af et læringsrigt fællesskab.

4. Børnefællesskaber

Vi bestræber os på at hjælpe børnene til at mærke forskel på individ og fællesskab og skiftet imellem de to. Her kan vi voksne fungere som mellemperson/bindeled eller guide dem i at deltage i et fællesskab. Vi er opmærksomme på nonverbale sprog og signaler hos børnene, der kan give indikationer på, hvordan vi kan guide dem.

Vuggestue og børnehave bruger meget tid sammen. Vi har fælles tid til åbningen om morgenen og er ofte på legepladsen sammen om eftermiddagen, hvor børnene mødes og leger sammen. Vi har en gruppe, hvor de største i vuggestuen og mindste i børnehaven er sammen om en ugentlig aktivitet.

Vi har laver aktiviteter for mindre eller større grupper børn for at styrke muligheden for deltagelse. På denne måde oplever børnene forskellige sammensætninger og bliver styrket i deres følelse af fællesskab. For eksempel er børnene i mindre faste grupper når vi spiser, når vi tager i svømmehal og vi deler os periodevis også op i temabaserede aktiviteter. Vi opfordrer derudover forældrene til at lave legeaftaler på kryds og tværs.

En ting vi benytter rigtig meget, er at tage på tur i vores cykel- og klapvogne. Her oplever børnene byrummet og hinanden på en anderledes måde.

5. Pædagogisk læringsmiljø

I vores arbejde bestræber vi os på at gøre vores dagligdagsrutiner så overskuelige som mulig. Om morgenen har vi fælles aflevering for vuggestue og børnehave,

Allerede om morgenen gør vi noget ud af at tegning og legetøj er tilgængeligt, så børnene kan gå i gang med dagen. Vi bestræber os på at tænke lege- og opholdszoner ind i vores rum, sådan at de lægger op til aktiviteter og er i løbende dialog om, hvad der fungerer (eller ikke gør) i vores indretning. Det samme gør sig gældende ift. opdelingen af børn i forskellige aktiviteter.

Børnene er involveret i dagens gøremål, efter alder og evne, hvilket også gør rutinerne overskuelige: I børnehaven hjælper de til med at dække bord og rydde af bordet efter frokost. Til tider er de også med til at lave mad.

Vi bruger også lokalområdet og byrummet som læringsrum. For eksempel støder vores legeplads lige op til et beboelsesområde, så det er en naturlig del af vores hverdag at børnene har interaktion med vores naboer og lærer at respektere deres ting.

6. Forældresamarbejde

Christiania er et meget tæt lokalsamfund, hvor alle kender alle. Vi støder for eksempel tit på forældre, når vi er på vej på tur. Når forældrene afleverer om morgenen, er de velkomne til at sætte sig ned og få en lille kop kaffe. Det er typisk også her den primære forældrekontakt foregår, udenfor forældresamtalerne. Vi har også en tæt forældrekontakt på legepladsen. Disse ting er vigtige, da vi ikke har et elektronisk system (som f.eks. Aula), og primært kan kontaktes på telefon.

Når der starter et nyt barn i vuggestue eller børnehave, har vi en opstartssamtale, hvor vi snakker om barnet og etablerer en god forældrekontakt. I børnehaven får vi ofte børn fra vores vuggestue, så opstarten involverer en overlevering fra en vuggestuevoksen. Efter 3 måneder i både vuggestue og børnehave tilbyder vi en samtale, hvor vi snakker om hvordan indkøringen er gået. Når denne første periode er overstået, står vi til rådighed for yderligere samtaler, såfremt det er nødvendigt – det kan f.eks. være ift. sprogpædagogisk støtte eller udredning.

Vi holder to årlig forældremøder, separat for vuggestue og børnehave. Her informerer vi om aktiviteter, givne temaer, børnegruppens trivsel og er i dialog med forældrene. Her aftaler forældrene også koloniindsamlinger, Høstfest og arbejdsdage, der alle er traditioner, der beror på forældregruppen.

Vi har en del årligt tilbagevendende traditioner: Christianias fødselsdag, lanternefest omkring november, julehygge, plantedag og spring ud-fest, hvor vores store børn har afslutning. Forældrene er involveret i alle disse begivenheder, og det styrker vores forældresamarbejde.

7. Børn i udsatte positioner

Vi har fokus på børnenes livssituation og handler på den i vores pædagogiske arbejde. Grundet vores gode normering har vi tid og overskud til at se det enkelte barn. Vi hjælper barnet til at nå en succes, hvor det har brug for det, om det er socialt eller fysisk, for at fremhæve barnets styrker. Dette udvider både barnets egen og andres horisont.

Vi vægter forældresamarbejdet højt og bruger meget tid på den personlige og nærværende kontakt med både børn og forældre. Vi bruger blandt andet meget tid på vores personalemøder på at sparre med hinanden omkring håndteringen af situationer med børn og forældre.

Samtidig har vi stærkt samarbejde med talepædagog og PPR-psykolog. Derudover har Christiania to sundhedsplejersker, som følger børnene fra fødsel ind i børnehaven. På grund af den gode kontakt er samarbejdet meget tæt.

Børnenes trivsel er højeste prioritet og pga. vores gode normering er der altid mange øjne rettet mod det enkelte barn og vi kan rumme både social og fysisk udsathed.

8. Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Vi arbejder allerede fra vuggestuen på at børnene får positive oplevelser i det fælleskab de indgår i, sådan at de bliver klar til deres videre færd i skole og samfund. Et af de gundelementer vi arbejder ud fra er selvhjulpethed. Det vil sige at børnene skal have mod på at prøve at gøre ting selv. Det starter helt i det små med at kunne tage sit eget tøj og sko på, videre til at kunne gå på toilettet selv osv.. Det indebærer også ting som at vente på tur og lytte til hinanden i kollektive situationer.

Vi vægter, som vi har beskrevet ovenfor, legen højt, som en del af børnenes socialisering. Vi forsøger at guide dem i at skabe gode relationer, som kan danne grundlaget for trivsel, læring og fælleskab, også på lange bane ift. deres videre færd i samfundet. Når børnene fatter interesse for det, bruger vi tal og bogstaver, tæller sammen i lege, rimer fjollet og kigger på bogstaver, når vi skriver hinandens navne.

Når børnehavebørnene nærmer sig deres skolestart, får vi besøg af en lærer fra Christianshavns skole, der møder børnene igennem en aktivitet og fortæller lidt om, hvordan skolen fungerer. Alle vores store børn deltager, upåagtet om de skal på den skole. Vi er også på besøg på skolen, og har kontakt til fritidshjemmet. Udover det har børnehavens storegruppe en ugentlig besøgseftermiddag i Sølyst hvert forår. Sølyst er Christianias eget fritidstilbud, og børnene stifter også her bekendtskab med deres kommende skoletilværelse.

Vi bestræber os på at lave en overlevering gennem dialog med den kommende skole og fritidshjem og er i løbende dialog med forældre og børn om hvad skiftet til skole indebærer.

9. Inddragelse af lokalsamfund

Vi bruger dagligt vores helt tætte nær miljø og udnytter de muligheder der er på Christiania og omeng. Vi er næsten dagligt på tur, både kortere og længere ture. Vi bruger gerne de muligheder der er på Christiania, i form af legepladser, kulturelle tilbud, fester og indkøb, men vi bruger også meget byrummet omkring, fx i form af metro ture, biblioteker, museer, naturen og meget mere. Idet at vi i institutionen er et del af det samfund børnene bor i, og indrager det så meget i vores dagligdag, giver det børnene en tryk og god sammenhæng mellem hjemme og institution.

10. Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

I børnehuset har vi højt prioriteret at skabe en hjemlig atmosfære og en god rummelighed, så at børnene oplever trykghed og genkendelighed i hverdagen.

Vi er opmærksomme på, hvordan vi som voksne agerer blandt børnene både i verbal og nonverbal kommunikation, da vi ser børnene spejle sig i os voksne, men også hinanden.

Vi har løbende indretning på dagsordenen, for at tilpasse os børnegruppen og den gældende

børnekultur.

Vi møder børnene i ønsket om deltagelse i eller afskærmet leg, pusterum og voksenkontakt, så at barnet føler sig mødt af både voksne og børn. Fantasi er et stort tema i børnehuset, og vi benytter os dagligt af leg, hvor grænsen mellem fantasi og virkelighed kommer til udtryk. Vi er her opmærksomme på forskelligheden i børnenes individuelle grænser.

Processen i lege og aktiviteter er vigtigere end mål og produkt.

Vi som voksne bestræber os på, at fordele os i de forskellige rum, så at vi er tilgængelige for børnene, hvis de har brug for hjælp eller at blive guidet således at legen/aktiviteten kan videreudvikles.

Den hjemlige atmosfære er børnene med til at præge. Vi udnytter sæsonen med dertilhørende traditioner/aktiviteter der tilpasser sig børnegruppens interesse, eksempelvis gennem bålmad, isskulpturer, nisser på loftet, lanternefest, fødselsdage, køkkenhave mm.

Alsidig personlig udvikling

I vuggestuen:

Vuggestuen er det første sted man som barn møder institutionslivet. Vi bestræber os derfor på at børnene får en positiv start, hvor at skabe tryghed til livet er i højeste prioritet, da tryghed er grundstenen for videre læring og udvikling. Hvis børnene oplever den første tid i institution som noget rart og trygt, skaber det fundamentet for et fortsat positivt institutionsliv. Vi tager udgangspunkt i børnenes nærmeste udviklingszone, så de har de bedste muligheder for at udvikle sig personligt, samt i samspil med de andre børn og voksne. Børnenes indkøring er individuel og der bliver taget hensyn til barnet og dens tempo i forhold til at skabe en tillidsfuld relation til personalet og være tryk i de institutionelle rammer. Vi lærer børnenes forskelligheder at kende, så vi bedst muligt kan understøtte deres personlige udvikling. Børnenes personligheder er med til at danne rammerne og vi ser dem som individer. Der bliver taget hensyn til dem individuelt, men hjælper dem til at indgå socialt med de andre, så der er rart at være for alle.

I børnehaven:

Vi arbejder ud fra det enkelte barns behov i en differentieret pædagogik for at give børnene de bedste muligheder for at udvikle sig. Vi har et tæt samarbejde med forældrene, og har løbende samtale med forældrene om barnets udvikling. For eksempel, har vi morgenmad hver morgen, hvor forældrene ofte deltager – og vi kan kommunikere om barnets trivsel.

Vi hjælper børnene på vej ved at give dem mulighed for at lege i mindre grupper, om det er indendørs eller udendørs. Vi går meget ind i børnenes interesser og tilrettelægger vores dage ud fra børnenes spor. Vi bruger fantasien til at imødekomme deres verden og så nogle frø som kan udvikle sig til yderligere lege og interesser.

Vores normering gør, at vi kan komme i øjenhøjde med børnene, få indblik i deres verden og guide dem, både i leg og følelser. Vi sætter de børn i fokus som kan have det svært i deres udvikling og hjælper dem på vej i legesituationerne ved at guide dem i legen. Samtidig, hjælper vi børnene med at sætte ord på deres oplevelser og reflektere over både lege og handlinger.

Social udvikling

I vuggestuen:

Hver måned tager vi børnegruppen op og kigger på hvor hvert barn er lige nu og hvad de har brug for. Ud fra det sammensætter vi børnegrupper, så vi styrker børnenes sociale kompetencer. Gennem gruppesammensætninger får børnene mulighed for at spejle sig i hinanden og der igennem udvikle forskellige sociale kompetencer. I de mindre grupper oplever børnene at være en vigtig del af fællesskabet ved både at lære af de andre, men også ved selv at bidrage med deres styrker.

I børnehaven:

Vi har øje for, hvad børnene har brug for i deres sociale udvikling og bestræber os på at dele børnegruppen op. Bl.a. tager vi på mange både små og store ture i vores Christianiacykler, der gør at børnene kan opleve hinanden på forskellige måder, i forskellige sammenhænge.

Til frokost sidder vi opdelt i tre spisegrupper i to stuer. Dette skaber et godt roligt grundlag for at vi kan sidde og snakke med børnene om hvad der rører sig. De får ved denne lejlighed også øjnene op for den større sociale sammenhæng, hinandens liv og følelser.

Legen er grundlaget for børnenes sociale udvikling og vi voksne er deltagende i børnenes lege, så vi er med og kan guide i alle legens facetter, om det er igangsættelse, viderudvikling, fastholdelse, forhandling eller konflikthåndtering.

Vi er privilegeret af, at vi har overnatning hvert forår og koloni hver sommer. Disse to begivenheder skaber virkelig grobund for at børnene udvikler deres sociale kompetencer og danner nye venskaber. Og de giver os voksne rig mulighed for at opleve børnene på nye måder.

De seks læreplanstemaer:

Kommunikation og sprog

I vuggestuen:

I vuggestuen bliver der sat ord på alt hvad vi gør. Vi tager os tid til at snakke med børnene, fortælle hvad vi gør, ser og oplever. Vi tager os tid til at lytte til børnene og lærer dem at kende, så vi forstår deres måde at udtrykke sig på ud fra alder og udviklingszone. Vi læser, synger og bruger sproget som en naturlig del af den daglige pædagogik. Børnene får hjælp til at sætte ord på deres følelser, samt kommunikere med hinanden i konflikter og i lege.

I børnehaven:

Vi forsøger at lære børnene forskellige sprogstrategier, både i det verbale og i det nonverbale. Vi går ind og hjælper dem på vej ift. deres ordvalg og toneleje. Der er ikke nogen ord der er forbudte, da det er helt naturligt at eksperimentere med ord – mange ting kan siges på både en sjov, dårlig eller sårende måde. Nuancerne i sproget er noget der skal læres gennem oplevelse.

Vi har højtlæsning hver dag, primært når vi spiser frokost. Her indgår vi i dialog med børnene og kan godt støde på lidt svære ord og begreber, men vi gør os umage med at forklare hvad de betyder. Vi tager små grupper på biblioteket for at vælge nye bøger som vi kan læse.

Vi bruger meget tid på samtale i hverdagen, i garderoben, i trafikken, på legepladsen osv., og forsøger at gribe ind i hverdagssituationer for at udvikle børnenes sprog. Vi italesætter vores egne følelsesmæssige oplevelser og inddrager os selv for at guide børnene i at bruge deres eget sprog.

Vi holder lejlighedsvis samling, hvor vi også har rigtig meget fokus på samtale og sprog.

Krop, sanser og bevægelse

I vuggestuen:

I vuggestuen er vi opmærksomme på at få sanserne i spil igennem hverdagens aktiviteter. Vi motiverer børnene til at lære deres krop at kende gennem leg og aktivitet samt dagligdagssgøremål. Vi veksler mellem rolige og aktive former for aktiviteter, for at stimulere børnenes krops- og bevægeglæde. Børnene får lov til at udforske og eksperimentere gennem den daglige gang for eksempel gennem spisesituationer, på legepladsen og i naturen. Vi opmuntrer børnene til selvhjulpenhed, da det er med til at styrke deres selvfølelse og selvtillid.

I børnehaven

Vi er tit ude og gå tur i vores lokalområde på Volden. Her oplever børnene naturen i alle slags vind

og vejr. Vi smager, dufter, føler, mærker og lytter til ting i naturen. Der er mange trapper og små bakker der skal forceres, hvor motorikken bliver prøvet. Samtidig er der gynger og små legeområder, hvor børnene kan kravle eller gynges, og der også opleves og sanses. Nogle af vores ture i lokalområdet, bl.a. på "Troldekirkegården", er gentagne, og giver børnene en følelse af rum og retning.

På vores egen legeplads er der også rig mulighed for motorisk udfoldelse. På legepladsen går vi i mudderkøkken, plukker blomster som vi laver eliksirer, trylledrikke og gifte med.

Vi har fokus på madmodighed, finmotorik og andre sanser, når vi sidder og spiser. Vi smager på mange forskellige typer mad.

På vores ture ude i byen er vi gode til at stoppe og opleve forskellige ting i bylivet. Vi er ude på legepladser, tager i svømmehallen i vinterhalvåret, tager ud og kælker og tager på stranden om sommeren.

Natur, udeliv og science

I vuggestuen

Vi dyrker naturen på legeplads og på ture i al slags vejr. Vi støtter børnene til at være nysgerrige og udforske naturen, når vi er ude eller gennem naturbøger. Vi stopper op og kigger på dyr, rør ved græs og planter, siger dyrelude og mærker blæst, regnvejr, sol og hopper i vandpytter med og uden sko. Vi har køkkenhave og lader børnene se naturens gang gennem de forskellige sæsoner. Vi lader børnene blive beskidte, smage på bær og kigge på dyr.

I børnehaven:

Vi bruger meget tid i naturen i vores nærområde. Volden er et fantastisk sted at opleve sæsonernes gang og naturens små fænomener. Vi går tit på opdagelse for at samle bær, kigge efter snegle, går i mosen for at finde haletudser eller finde pinde til at snitte. Vi understøtter børnenes undersøgende og nysgerrige tilgang til naturen.

På vores legeplads har vi plantekasser, køkkenhave og kompost, som børnene er med til at holde. Vi har også en bålplads, og børnene er tit med til at lave bål. Vi tager tit på genbrugsstation, hvor børnene lærer lidt om sortering og genanvendelse.

Vi bruger meget tid på at kigge på insekter og dyr, og søger gerne i bøger eller på nettet, for at finde ud af hvad en plante eller et dyr hedder. Men vi undersøger også ting fysisk, typisk ved at kigge på hvordan forskellige fænomener opstår og forløber. Eksempelvis har vi gravet kanaler på stranden for at se, hvordan vand løber, hvordan tyngdekraften har indflydelse osv..

Kultur, æstetik og fælleskab

I vuggestuen:

I vuggestuen gør vi brug af lokalsamfundet, hvor der er mange små kulturelle indfald at finde, og benytter os af de kulturelle muligheder vi har. Når vi ser kunst, f.eks. på vores små ture på Christiania, sætter vi ord på form, farver, figurer osv.. Vi besøger også museer og er til børneteater ude i byen.

Når vi tegner eller maler, vægter vi processen frem for produktet. Det er oplevelsen og det æstetiske, der er det vigtige, ikke resultatet. Vi sætter mål for processen, men ændrer gerne retning hvis børnene vil udtrykke sig på en anden måde.

Vi markerer årstider og højtider i børnenes ånd, og vægter den fælleskabsfølelse der ligger i det højt.

I børnehaven:

Vi understøtter børnenes grundlæggende glæde ved at opleve ting, udtrykke sig og trækker på de ressourcer vi har i nærområdet og forældregruppen. Vi lader os inspirere af børnenes egne idéer, når

det drejer sig om krea-projekter og hjælper dem med at realisere dem, hvis det er muligt.

Vi bruger mange af byrummets tilbud. Vi er ofte ude at besøge museer, går i Cinemateket, benytter os af naturværkstederne på Amager og er ude at opleve byen som helhed, om det er til lysfestival, børneteater eller åbningen af Ikea ved Fisketorvet.

Der er meget musik i vores hverdag. Der bliver regelmæssigt spillet og sunget sange. Hvert år optræder vi til Christianias fødselsdag. Hver fredag har vi fredagsdisko, hvor vi danser løs. Vi har små traditioner, hvor der indgår sange og æstetiske udtryk, bl.a. laternefest og fastelavn.